

BÚCSÚ SZABÓ ILDIKÓTÓL

Gyakran képtelen helyzetként értelmezzük a valóságot, egy tisztelt, szeretett személy elvesztését. A múltat és saját cselekedeteinket kutatjuk, mit és hogyan lehetett, kellett volna másképp csinálni? Alkudozni próbálunk – mindhiába. A veszteség súlya eltompítja érzékeinket. Talán ettől állunk itt szorongva, szemlesütve Szabó Ildikó ravatalánál.

Két dolgról keveset beszélgettünk, többnyire szakmai kérdéseket vitattunk meg, mérlegeltük egymás érveit. Az egyik, inkább elhallgatott kérdés a halál, a másik a barátság volt. Ez a megkésetttség nyomasztó. Valamennyien megtapasztaltuk Ildikó életbe vetett hitét, akaratát, cselekvő készségét. Ennek nem mond ellent az a felfogás, amelyet képvisel az elmúlással kapcsolatban.

Feltennem Ildikónak a kérdést, ahogy Louis Hoffman is tette: „Hogyan változtatnád meg a kapcsolataidat, ha tudnád, hogy te is és a szeretteid is örökké élnétek?” Biztosan számtalan ötlete, terve adódott volna, hiszen bízott az élet értelmében, saját alkotó erejében, küzdőképességében.

Elmondanám Ildikónak, ami az egzisztencialista pszichológia feltevése is, hogy az ember eredendően értelmet kereső lény. További kérdés, hogy az egyén keresi a lét értelmét vagy teremti azt. Ismeretes, ebben a megközelítésben az egzisztencialista pszichológia beszél Hamis, Átmeneti és Végső Értelmről. Csak ez utóbbi érdekes, mert segít túllépni a halált, az elszigeteltséget, a szabadság és az értelmetlenség kérdései boncolgatja.

A belső szabadság a lényeg. Gondoljunk Kierkegaard-ra, aki a folyamatosan szorongó ember lényegének a szabadsággal járó felelősséget tekinti döntő attitűdnek.

Hogyan kerülhetünk a pszichés szabadság birtokába? Otto Rank – Freud mentora – szerint azoknak a dolgoknak, amelyek hatással vannak az életünkre, annyi hatalma van felettünk, amennyire nem vagyunk tisztában az ösztöneink, a tudattalanunk, a környezetünk hatásával, és ennyiben vagyunk kiszolgáltatottak nekik. Rank, mint sokan mások, az önismeretet ajánlja, hogy növeljük szabadságfokunkat. A döntés joga bennünk van. Választhatjuk a tudatlanságot, de ezzel csökkentjük az etikus vagy az autentikus élet lehetőségét. Végső soron e választások csökkentik a képességünket az intimitásra és a kapcsolati boldogságra.

Az egzisztencialista pszichológia tétele: igen a halálra, igen az életre. A félelem az élettől – a halállal való megbirkózás képtelensége is. Megtapasztaltuk, Ildikó folyamatosan igent mondott az életre, az autentikus élet lehetőségére.

A szorongásra nem legyőzendő ellenségként kell tekintenünk, hanem meghívásként a fejlődésre, hasonlóképpen a halálra is, mivel az kapcsolataink és egymás mélyebb szeretetére és megértésére ösztönöz. Akik ezt elfogadják, talán nem fognak félni tovább az élettől sem.

A másik kérdésről, a barátságról – amely mindkettőnknek kitüntetett életértéke – egyszer említettem Ildikónak Márai felfogását, amely így hangzik:

„Nincs emberi kapcsolat, mely megrendítőbb, mélyebb lenne, mint a barátság. A szerelmesek, igen, még a szülők és a gyermekek kapcsolatában is mennyi az önzés és a hiúság! Csak a barát nem önző: máskülönben nem barát. Csak a barát nem hiú, mert minden jót és szépet barátjának akar, nem önmagának. A szerelmes mindig akar valamit: a barát nem akar önmagának semmit. A gyermek mindig kapni akar a szüleitől, túl akarja szárnyalni atyját, a barát nem akar sem kapni, sem túlszárnyalni. Nincs titokzatosabb és nemesebb ajándék az életben, mint a szükséztől, megértő, türelmes és áldozatkész barátság.

S nincs ritkább”.

Montaigne, amikor eltűnődött az érzés fölött, egyik kapcsolatáról – mely La Boétie-hez fűzte – azt mondta: „Barátok voltunk... Mert ő volt ő, s mert én voltam én”. Ez felette pontos. Seneca ezt írja egy helyt Luciliusnak: „Aki barát, szeret, de aki szeret, nem mindig barát”. Ez a megállapítás több is, mint pontosság, ez már az igazság. Minden szeretet gyanús, mert önzés és fukarság lappang hamujában. Csak a barát vonzalma önzetlen, nincs benne érdek, sem az érzékek játéka. A barátság szolgálat, erős és komoly szolgálat, a legnagyobb emberi próba és szerep”.

Ildikó emlékében tovább él a barátság próbája!

Búcsúzom a Barátomtól!

Búcsúztatja a MSZT, amelynek két cikluson át alelnöke és 25 évig aktív tagja volt.

Búcsúzik Szabó Ildikótól a Kultúra és Közösség szerkesztősége és Tudományos Tanácsadó testülete. Ebben a folyóiratban több kitűnő publikációja je-

lent meg, támogatásával rendszeressé vált fiatal kutatók írásainak közlése.

Hasztalan keressük a szavakat, a pontos kifejezéseket, nem találunk méltót annak a hiánynak és űrnek a leírására, amelyet Szabó Ildikó elvesztése jelent.

Nyugodjon békében!

